

História

Autor: Miroslav Bros, Zverejnené: 21.01.2017, Aktualizované: 30.01.2017

Podľa historických údajov je udávané, že naši predkovia žili v období Púchovskej kultúry.

Žili neďaleko dvoch hradísk. Jedna časť obyvateľov sa nebála severného vetra a bola usadená v Laze, čo je miesto blízko hradiska – Stará stráž. Druhá časť obyvateľov mala radšej južné slnko pod hradiskom nad obcou Maršová. Z jedného hradiska na druhé bol veľmi dobrý dohľad, vhodný na odovzdávanie signálov. Túto skutočnosť využívali aj majitelia hradu Súľov, stojaceho nad Javorom. Písomné doklady o osídlení pod hradiskami sa nezachovali. V Laze sa však našli rôzne črepy. O tom, že v okolí druhého hradiska bola obrábaná pôda, svedčia názvy ako Kňazovec, Komätne. Ďalšia časť chotára v tejto časti sa nazýva Nadlaščeky. Meno Lašček sa vyskytuje v okolitých obciach dodnes. Postupne sa obe skupiny usadili na sútoku Hradňanky s dvoma malými potôčikmi – Zámošťovým, ktorý tečie od Manínu a Dedinským, tečúcim od kopca Háj – oba tečú v protismere.

Listina Belu III. z roku 1193 je prvom priamou správou po osídlení horného okresu Turčianskej stolice a prvom nepriamou správou o Jablonovom. Odzrkadľuje tu základné sídliské pomery na tomto území. Staršie listiny obsahujú najmä údaje o majetkovo právnom charaktere obce, ale chýba v nich zmienka o hospodárskom a sociálnom vývoji. Potvrdzujú však doosídľovací proces.

Prvá priama písomná správa o Jablonovom je v listine vydané konventom Krížovníkov Svätého Štefana v Ostrihome v roku 1268. Určujú sa v nej hranice chotára Hrabovského, ktorého vlastními boli Gurgus a jeho syn Bedech. Majetok odstúpili Oltumanovi, ktorý sa stal ich zaťom a švagrom. Hranica Hrabovského začína na východe zemi Tullusa, kde bol potok zvaný Hlboké. Potom po jednom vršku smerovala k Roháču a od Roháča platanovitému stromu, ktorý sa ľudovo nazýva javor. V tejto listine sa vyskytujú aj údaje o menách a miestnych názvoch, ktoré svedčia o slovenskosti tohto územia a obyvateľstva, ktoré na ňom žilo. Je tiež priamym dokladom o osídlení v okolí Bytče a Predmieria – v zápätí po páde a odchode Tatárov. Ďalší vývoj vlastníckych vzťahov sa zraď z písomností rodu Podmanickovcov, ktoré sa uložené mimo územia Slovenska. Peter, syn Mikuláša – rečeného Bútora a Peter – rečený Horoš z Jablonového sa spomínajú v listine vydané 22. septembra 1405 v Považskej Bystrici.

Na niekoľko desaťročí je vývoj v Jablonovom zahalený tmou. Dedinka znovu figuruje v dokumentoch až v polovici 15. storočia – zmienka sa týka Jablonového iba nepriamo, ilustruje vlastnícke vzťahy na okolí. Gašpar a Baltazar z Jablonového sa zúčastnili v roku 1458 na majetkoprávnom akte, ktorým bol na príkaz kráľa Mateja z 15. marca 1458 uvedený do držby Bystrického hradu a príslušných majetkov Ladislav Podmanický. Svedectvo o tom vydala Nitrianska kapitula 26. mája 1458.

Podrobnejšie sa hovorí o obci Jablonové v listine sedmohradského vojvodu Ctibora, vydané v Trenčíne 8. septembra 1480. Ctibor bol županom Trenčianskej stolice a pánom celého Váhu. Listina potvrdzuje majetkovú transakciu, ktorá znamená odovzdanie Jablonového – Petrovi Bútorovi z Maršovej a jeho synom Blažejovi, Mikulášovi, Jánovi a Tomášovi. Peter Bútor bol vlastne jedným zo zakladateľov rodu Maršovský. Názov obce bol Jablonowa

Jablonové sa neskôr vynára z prítmnia dokumentov až koncom 15. storočia, v súvislosti s nedorozumeniami a spormi o hranice pozemkov. Z Jablonového viedla vtedy do Predmieria dobrá cesta, ktorá bola oporou pri určovaní hranice. V listine sa vyskytujú skomolené slovenské názvy chotárnych častí – ako vrch Hraboka, Nadawky, Dworyscze, vršok Gedle, zeme Hradky a Lany, vrch Holezen, viackrát sa spomína Jablonovský potok. Listina o Jablonovom z konventu v Hronskom Beňadiku z 8. marca 1524 vydala svedectvo o chotárnom spore medzi Jurajom a Jánom Maršovským a Michalom Podmanickým, ako aj Jánom Brigantom. V chotári Jablonového sa spomínajú názvy častí obce – Lúčky, Lány, Riadky a Bačova hora, ktoré si Michal Podmanický aj Ján Brigant privlastnili.

Podrobnejší je portálny súpis z roku 1548, ktorý svedčí o istom zvýšení zaľudnenosti dediny. Výslovne sa v ňom uvádza, že Jablonové patrilo k hradnému panstvu Hričov. Obec už mala richtára, žilu to päť žehliarov, dvaja chudobní obyvatelia. V roku 1598 stálo v obci už 22 domov, ale bolo tu iba 12 daňovníkov, z toho 10 žehliarov. Na vtedajšie pomery to bola veľmi veľká dedina.

V roku 1851 žilo v obci 248 katolíckych, 17 evanjelických a 10 židovských obyvateľov.